

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.004.02.2016

P/16/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/045 - Ochrona jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Piotr Smyrak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/2/2016 z 5 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Olkusz, Rynek 1, 32-300 Olkusz (Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roman Piaśnik, Burmistrz Miasta i Gminy Olkusz (Burmistrz) (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, realizację przez Gminę zadań związanych z ochroną jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

W okresie 2013 r. – I kw. 2016 r. Miasto i Gmina Olkusz (*Gmina*) podejmowała – w ograniczonym zakresie – działania w zakresie ochrony jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Wynikało to z faktu, że Gmina nie była właścicielem ujęć wody i ich nie eksploatowała, a tym samym nie realizowała zadań wynikających z ustanowienia stref ochronnych tych ujęć. W konsekwencji nie wykonywała obowiązków dotyczących korzystania z wód, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, a także nie sporządzała sprawozdań związanych z gospodarowaniem wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Wszystkie te zadania realizowało Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. siedzibą w Olkusz (PWik), w której Gmina ma ponad 64% udziałów.

Zadania realizowane przez Gminę w tej sferze usług publicznych to głównie działania związane z planowaniem przestrzennym (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego², miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego³), a także działania o charakterze ewidencyjnym oraz kontrolnym.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia uwzględnienie w dokumentach planistycznych Gminy (studium, m.p.z.p.) wszystkich ujęć wody służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nieprawidłowe w ocenie NIK były jednak:

- 1) bierność Gminy w zakresie niewystępowania przez PWik z wnioskami o ustanowienie stref ochronnych, pomimo że do jej zadań należą sprawy dotyczące gospodarki wodnej; Skutkiem nieustanowienia stref było ich wykreślenie ze Studium nr 20⁴, a w dalszej kolejności winno wymuszać usunięcie stosownych zapisów z m.p.z.p. Ujawniane przypadki zanieczyszczeń wody na poszczególnych ujęciach, w tym z lutego br. na SUW⁵ w Olkusz, potwierdzają potrzebę ustanawiania stref ochronnych, w tym terenów ochrony pośredniej, oraz uwzględniania ich w dokumentach planistycznych Gminy. Zdaniem NIK

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dalej: studium.

³ Dalej: m.p.z.p.

⁴ Uchwała Nr XII/209/2015 Rady Miejskiej w Olkusz z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Olkusz (zatwierdzonego uchwałą Nr XXXIV/279/97 Rady Miejskiej w Olkusz z dnia 27 lutego 1997 r. ze zm.). Uchwałą objęto tzw. obszar zmiany nr 20, obejmujący granice administracyjne Miasta i Gminy Olkusz.

⁵ Stacja uzdatniania wody.

brak aktywnych działań w zakresie formalno-prawnej ochrony ujęć wody – możliwych do podjęcia z pozycji większościowego udziałowca PWiK, jak również organu, który wydał PWiK zezwolenie na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków – pozostaje w kolizji z kryterium rzetelności działania.

2) fakt utrzymywania w m.p.z.p. zapisów dotyczących stref ochronnych ujęć wody, chociaż wszystkie te strefy wygasły z końcem 2012 r. lub wcześniej;
Stan taki oznacza, że przedmiotowe plany są nieaktualne w zakresie zapisów odnoszących się do stref ochronnych ujęć wody, co winno być stwierdzone w trybie art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁶, a następnie – prowadzić do podjęcia działań w celu zmiany m.p.z.p.

3) nieuwzględnienie w niektórych m.p.z.p. – obowiązujących w czasie uchwalania tych planów – stref ochronnych ujęć wody poprzez enumeratywne wskazanie nakazów, zakazów i ograniczeń w zagospodarowaniu tych terenów, wynikających z decyzji ustanawiającej strefę.

W ocenie NIK samo odwołanie się do dat i znaków decyzji ustanawiającej strefę nie wypełnia dyspozycji przepisów art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 73 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska⁷.

Stosownie do obowiązków określonych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁸ w Urzędzie prowadzono ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania. W związku z nieokreśleniem w przepisach formy prowadzenia tych ewidencji NIK nie wnosi zastrzeżeń do sposobu prowadzenia pierwszej z nich, tj. jako zbioru deklaracji właścicieli posesji, szczególnie że wg złożonego oświadczenia stan ten ma zostać zmieniony jeszcze w 2016 r., po wdrożeniu odpowiedniego oprogramowania.

Dane na temat ilości pobieranej wody i odprowadzanych ścieków przez właścicieli posesji wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe wskazują, że opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez właścicieli nieruchomości odbywało się z niewłaściwą częstotliwością lub zbiorniki te w ogóle nie były opróżniane. Stanowiło to naruszenie obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Mimo to Urząd do lutego 2016 r. nie prowadził kontroli prawidłowej gospodarki nieczystościami ciekłymi przez właścicieli nieruchomości, pomimo takiego obowiązku wynikającego z art. 9u ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zmianę tego stanu rzeczy, tj. podjęcie takich kontroli w marcu 2016 r., należy ocenić pozytywnie, zwracając jednocześnie uwagę na potrzebę objęcia kontrolami wszystkich sołectw Gminy.

NIK nie wnosi uwag do sposobu informowania konsumentów o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań wynikających z ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody

Opis stanu faktycznego

1.1. Według danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami Urzędu na terenie Gminy Olkusz znajduje się 8 ujęć wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (o charakterze ujęć komunalnych) – wszystkie podziemne. Użytkownikiem wszystkich ujęć jest PWiK:

⁶ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r., poz.778).

⁷ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672).

⁸ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r., poz. 250).

- 1) ujęcie wód kopalnianych z odwodnienia zakładu górniczego Zakładów Górniczo-Hutniczych „Bolesław” SA z siedzibą w Bukownie⁹ z poborem wody¹⁰:
 $Q_{sr} = 17\,280\text{ m}^3/\text{dobę}$; $Q_{max} = 900\text{ m}^3/\text{h}$, $21\,600\text{ m}^3/\text{dobę}$, $6\,307\,200\text{ m}^3/\text{rok}$;
- 2) ujęcie w Kosmolowie z poborem wody: $Q_{max} = 9\text{ m}^3/\text{h}$, $216\text{ m}^3/\text{dobę}$;
- 3) ujęcie w Troksie z poborem wody: $Q_{sr} = 120\text{ m}^3/\text{dobę}$; $Q_{max} = 9,6\text{ m}^3/\text{h}$, $43\,800\text{ m}^3/\text{rok}$;
- 4) ujęcie w Gorenicach z poborem wody: $Q_{max} = 60\text{ m}^3/\text{h}$, $600\text{ m}^3/\text{dobę}$;
- 5) ujęcie w Zadolu Kosmolowskim z poborem wody: $Q_{max} = 5,5\text{ m}^3/\text{h}$, $30\text{ m}^3/\text{dobę}$;
- 6) ujęcie w Podlesiu Rabsztyńskim z poborem wody: $Q_{max} = 26\text{ m}^3/\text{h}$, $200\text{ m}^3/\text{dobę}$;
- 7) ujęcie w Braciejówce z poborem wody: $Q_{max} = 12\text{ m}^3/\text{h}$, $288\text{ m}^3/\text{dobę}$;
- 8) ujęcie w Witeradowie z poborem wody: $Q_{sr} = 484\text{ m}^3/\text{dobę}$; $Q_{max} = 20,2\text{ m}^3/\text{h}$, $176\,952\text{ m}^3/\text{rok}$.

(dowód: akta kontroli str. 87-90)

Strefy ochronne zostały utworzone dla wszystkich ww. ujęć, przy czym dla dwóch – tylko tereny ochrony bezpośredniej, tj. dla ujęcia wód kopalnianych ZGH „Bolesław” SA oraz ujęcia w Gorenicach. Powierzchnia stref ochronnych nie była podawana w decyzjach ustanawiających te strefy – z wyjątkiem decyzji Wojewody Katowickiego z 4 czerwca 1997 r., w której powierzchnię terenu ochrony bezpośredniej określono na 490 m^2 . Dla pozostałych ujęć powierzchnia terenu ochrony bezpośredniej możliwa jest do wyliczenia wprost z decyzji, w której określone są jej wymiary, np. *pas gruntu o wymiarach $30,0\text{ m} \times 26,0\text{ m}$* (ujęcie w Braciejówce) lub *koło o promieniu $6,0\text{ m}$* (ujęcie w Kosmolowie)¹¹. Ustalenie powierzchni terenów ochrony pośredniej na podstawie decyzji ustalających strefy ochronne nie jest możliwe ze względu na sposób ich zwymiarowania – np. dla ujęć w Troksie i Braciejówce ich wspólny teren ochrony pośredniej opisano w sposób następujący: *teren [...] ograniczony:*

- *od północy - linią odległą o około 250 m od drogi,*
- *od południa - linią odległą o około $250\text{-}300\text{ m}$ od drogi,*
- *od zachodu - drogą lokalną Kolonia – Łazy – Podlesie*
- *od wschodu - granicą zabudowy wsi Braciejówka.*

Ustanowienie stref ochronnych następowało na podstawie decyzji:

- 1) Wojewody Katowickiego z 4 czerwca 1997 r. – ujęcie wód kopalnianych z odwodnienia zakładu górniczego ZGH „Bolesław” SA; tylko teren ochrony bezpośredniej;
- 2) Wojewody Małopolskiego z 15 maja 2000 r. – ujęcia w: Gorenicach, Zadolu Kosmolowskim, Kosmolowie, Troksie, Braciejówce i Podlesiu Rabsztyńskim; ujęcie w Gorenicach – tylko teren ochrony bezpośredniej, pozostałe ujęcia – tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej;
- 3) Starosty Olkuskiego z 20 lipca 2001 r. – ujęcie w Witeradowie; teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej – z podziałem na wewnętrzny i zewnętrzny¹².

Wszystkie ww. strefy ochronne wygasły, przy czym strefy dla ujęć: wód kopalnianych, w Kosmolowie, Troksie, Zadolu Kosmolowskim, Braciejówce i Witeradowie – z końcem 2012 r. na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne¹³, stosownie do którego strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002 r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012 r., a strefy dla ujęć w Gorenicach i Podlesiu Rabsztyńskim, odpowiednio: 28 lutego 2010 r. i 30 kwietnia 2010 r., w związku z upływem terminu obowiązywania decyzji ustanawiających te strefy.

Dla stref ochronnych ustanowionych ww. decyzjami ustalono następujące zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody:

- ad 1) ujęcie wód kopalnianych z odwodnienia zakładu górniczego ZGH „Bolesław” SA – teren ochrony bezpośredniej:

⁹ Dalej: ZGH „Bolesław” SA.

¹⁰ Pobory wody w ilościach wynikających z udzielonych pozwoleń wodnoprawnych.

¹¹ Dla ujęcia w Podlesiu Rabsztyńskim teren ochrony bezpośredniej został określony jako trapez o wymiarach $37\text{ m} \times 21\text{ m} \times 30\text{ m} \times 90\text{ m}$. Porównanie przytoczonych liczb wskazuje, że nie jest możliwe zbudowanie trapezu o takich wymiarach ($90\text{ m} > 37\text{ m} + 21\text{ m} + 30\text{ m}$).

¹² Stosownie do § 2 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody (Dz. U. Nr 116, poz. 504), które obowiązywało do 31 grudnia 2001 r.

¹³ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159 ze zm.).

- zapewnienie szczelnego doprowadzenia wód z dołu kopalni do ujęcia,
 - zapewnienie szczelnego odprowadzenia ścieków sanitarnych i deszczowych poza obręb strefy,
 - ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywanie w strefie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- terenu ochrony pośredniej nie ustanowiono;

ad 2)

- ujęcie w Gorenicach: ustanowiono tylko teren ochrony bezpośredniej, w której nie ustalono żadnych nakazów, zakazów i ograniczeń w ww. zakresie;
- ujęcia w Zadolu Kosmolowskim, Kosmolowie, Troksie, Braciejówce i Podlesiu Rabsztyńskim:
 - w terenach ochrony bezpośredniej: 1) zabroniono użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, 2) zabroniono nawożenia mineralnego, organicznego i stosowania pestycydów, 3) nakazano koszenie roślinności łąkowej przynajmniej dwa razy w roku i usuwanie masy roślinnej poza granicę strefy; dodatkowo dla stref w Zadolu Kosmolowskim, Kosmolowie i Podlesiu Rabsztyńskim wprowadzono 4) nakazano ogrodzenie terenu i jego oznakowanie tablicami informacyjnymi;
 - w terenach ochrony pośredniej zakazano: 1) wprowadzania ścieków do ziemi, 2) rolniczego wykorzystania ścieków sanitarnych i gnojowicy, 3) lokalizowania wysypisk i wylewisk ścieków sanitarnych i gnojowicy, 4) stosowania chemicznych środków ochrony roślin innych niż dozwolone do stosowania i wymienione w wykazie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, 5) lokalizowania cmentarzy i grzebania zwierząt, 6) magazynowania produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu, 7) przechowywania i składowania materiałów promieniotwórczych, 8) urządzania przyzmyk kiszonkowych bezpośrednio na gruncie, 9) lokalizowania zakładów przemysłowych i usługowych opartych na chemicznej obróbce metali i innych materiałów, 10) lokalizowania zakładów produkujących chemikalia lub produkty chemiczne, 11) lokalizowania browarów, gorzelnii i słodowni, 12) magazynowania pestycydów, 13) lokalizowania nowych ujęć wody podziemnej z wyjątkiem ujęć dla potrzeb wodociągu.

ad 3) Ujęcie w Witeradowie:

- teren ochrony bezpośredniej: nakazy, zakazy i ograniczenia jak dla stref w Zadolu Kosmolowskim, Kosmolowie i Podlesiu Rabsztyńskim;
- wewnętrzny teren ochrony pośredniej – zakaz: 1) budowania stacji paliw, mycia i ręcznego tankowania samochodów, wymiany oleju, 2) zakładania cmentarzy i grzebania zwierząt, 3) lokalizowania wysypisk i wylewów odpadów komunalnych i przemysłowych, 4) wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych, 5) rolniczego wykorzystania ścieków komunalnych, 6) stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin w sposób mogący mieć wpływ na jakość ujmowanej wody, 7) lokalizowania nowych ujęć wody, 8) wykonywania robót melioracyjnych i wykopów ziemnych, 9) wykonywania odwodnienia budowlanych;
- zewnętrzny teren ochrony pośredniej – zakaz 1) budowania stacji paliw bez opinii hydrologicznej, 2) lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji, 3) lokalizowania wysypisk i wylewów odpadów komunalnych i przemysłowych bez stosownego zabezpieczenia, 4) użytkowania dróg do przewozu środków toksycznych i radioaktywnych, 5) prowadzenia eksploatacji kopalni (wapienie) i wykonywania głębokich wierceń oraz nowych studni bez uprzedniego uzgodnienia warunków prac z odpowiednimi służbami gospodarki wodnej i użytkownikiem, 6) intensywnego opryskiwania drzew i warzyw.

(dowód: akta kontroli str. 99-100, 113-116, 124-127, 132-133, 141-144, 149-152, 157-160)

1.2. W okresie objętym kontrolą Gmina nie była właścicielem ujęć wody i ich nie eksploatowała. Zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę realizował PWiK – spółka utworzona przez gminy: Olkusz, Klucze, Bukowno i Bolesław¹⁴, której Burmistrz udzielił zezwole-

¹⁴ Spółka powołana aktem notarialnym Rep. A/17343/97 z 27 czerwca 1997 r. Udziały Gminy Olkusz – 64,38%.

nia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków decyzją z 25 listopada 2002 r. – na czas nieokreślony.

W związku z powyższym Gmina Olkusz:

- nie ustanawiała stref ochronnych ujęć wody,
- nie realizowała obowiązków dotyczących terenu ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody, a także związanych z ochroną ujęć wody bez strefy ochronnej,
- nie była kontrolowana w zakresie realizacji zadań związanych z wypełnianiem obowiązków dotyczących strefy ochronnej.

(dowód: akta kontroli str. 87-88, 252-275, 276,285-290)

Ustalone
nieprawidłowości

Gmina nie podejmowała działań zmierzających do ustanowienia przez PWiK stref ochronnych ujęć wody – wyjaśnienia Burmistrza w tym zakresie przedstawiono w pkt 2.1. wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 593, 597)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że sprawy z zakresu gospodarki wodnej oraz ochrony środowiska należą do zadań własnych gminy (art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym¹⁵).

Ocena cząstkowa

Wprawdzie Gmina nie była właścicielem ujęć wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i ich nie eksploatowała, to jednak – dysponując wiedzą na temat niekorzystnych uwarunkowań hydrogeologicznych na swoim terenie – nie wpływała na PWiK w celu podjęcia działań zmierzających do ustanawiania stref ochronnych, uregulowanych przepisami art. 51-54 ustawy Prawo wodne¹⁶.

Zaniechanie to, jakkolwiek nie oznaczało naruszenia obowiązującego stanu prawnego, było w ocenie NIK przejawem nie dość rzetelnej troski o należyłą jakość wody przeznaczonej do spożycia przez mieszkańców Gminy.

2. Zapobieganie zanieczyszczeniom wody lub ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczenia środowiska na jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu
faktycznego

2.1. Uchwałą Nr XII/209/2015 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 22 grudnia 2015 r. przyjęto zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olkusz – wprowadzonego uchwałą Nr XXXIV/279/97 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 27 lutego 1997 r. wraz ze zmianami – dla obszaru zmiany nr 20, położonego w granicach administracyjnych Miasta i Gminy Olkusz. Zmianę tę określono jako *Studium nr 20*¹⁷.

W załączniku nr 1 do Studium nr 20¹⁸ wskazano m.in.:

- źródłami zaopatrzenia w wodę Gminy są:
 - wody podziemne dołowe ujmowane na terenie ZGH Bolesław na Kanale Południowym; po uzdatnieniu w Stacji Uzdatniania Wody Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Olkuszu wykorzystywane są do zaopatrzenia w wodę mieszkańców miasta i gminy Olkusz, ale również terenów sąsiednich tj. gmin Bolesław, Klucze i miasta Bukowno;

¹⁵ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446).

¹⁶ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.).

¹⁷ Numer zmiany studium nie ma związku z chronologią wprowadzonych zmian do tego dokumentu – np. studium nr 14 uchwalono 8 kwietnia 2014 r., studium nr 15 – 2 lipca 2013 r., a studium nr 17 – 25 lutego 2014 r. Do zakończenia kontroli nie uchwalono zmian studium nr 16 i 18.

¹⁸ Uchwała Nr XII/209/2015 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Olkusz. Studium nr 20 objęło obszar w granicach administracyjnych Miasta i Gminy Olkusz. Załącznikami do uchwały były m.in. ujednoczone teksty *Uwarunkowań wraz z diagnozą oraz Kierunków* (zagospodarowania przestrzennego).

- ujęcie głębinowe w Witeradowie, w skład którego wchodzi cztery źródła jurajskie i studnia głębinowa, zasilające centralny system sieci wodociągowej;
 - lokalne ujęcia głębinowe w Braciejówce, Podlesiu Rabsztyńskim, Kosmolowie, Zadolu Kosmolowskim obsługujące lokalne odcinki sieci wodociągowych, z których zaopartywane są wsie Braciejówka, Troks, Podlesie Rabsztyńskie, część Kosmolowa, Zadole Kosmolowskie;
- głównym źródłem zanieczyszczenia wód podziemnych oraz powierzchniowych w rejonie olkuskim są:
 - odpady produkcyjne przedsiębiorstw z tego rejonu (m.in. ZGH „Bolesław SA w Bukownie – odpady poflotacyjne i hutnicze, Kluczewskich Zakładów Papierniczych – związki lignosulfonowe, Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej – ścieki technologiczne, Zakładów Wyrobów Metalowych w Sławkowie – szlamy poneutralizacyjne),
 - ścieki z m. Olkusza oraz z miejscowości: Bukowno, Bolesław, Sławków, Jaroszewiec, Klucze,
 - ścieki z nieskanalizowanych wiejskich jednostek osadniczych, głównie ścieki bytowe przedostające się z nieszczelnych szamb, bądź wprost zrzucone do ziemi, • „dzikie” wysypiska śmieci, • zanieczyszczenie powietrza (w tym wód opadowych), • nawożenie mineralne (głównie azotowe) na terenach użytkowanych rolniczo, • zanieczyszczenia pasmowe związane z komunikacją samochodową i kolejową;
 - funkcjonujące ujęcia głębinowe posiadają zgodnie z obowiązującymi przepisami strefy ochrony bezpośredniej;
 - ścieki sanitarne z terenów wiejskich, nieobjętych siecią kanalizacji sanitarnej, gromadzone są w szczelnych zbiornikach wybieralnych i wywożone do zbiorczej stacji zlewnej, a następnie kierowane do oczyszczalni ścieków; analizy wskazują jednak, że nie wszystkie jednostki korzystające z wody z sieci wodociągowej zlecają odbiór i wywożenie ścieków do oczyszczalni;
 - nieuporządkowana gospodarka ściekowa stanowi istotny czynnik ograniczający rozwój gminy i degradujący środowisko naturalne, a zwłaszcza zasoby wodne; wywołuje to pilną konieczność jej porządkowania, jednakże istotnym problemem w tym zakresie jest brak cieków wodnych, stanowiących odbiorniki ścieków oczyszczonych; taka sytuacja narzuca rozwiązanie skanalizowania wszystkich wsi w ramach jednego centralnego systemu kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do istniejącej miejskiej oczyszczalni w Olkuszu.

W załączniku nr 2 do Studium nr 20 scharakteryzowano m.in. kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej, w tym systemu zaopatrzenia w wodę oraz systemu odprowadzania ścieków.

W odniesieniu do systemu odprowadzania ścieków wskazano, że najsluszniejszym rozwiązaniem byłoby skanalizowanie wszystkich wsi w ramach systemu centralnego, z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni miejskiej w Olkuszu, która dysponuje rezerwą przepustowości. Jako alternatywne rozwiązanie wskazano na możliwość wyposażenia pozostałych wsi w lokalne systemy rozdzielcze, z odprowadzeniem ścieków do wysoko efektywnych oczyszczalni mechaniczno-biologicznych. Dodano, że według danych Wydziału Ochrony Środowiska i Terenów Rolnych Urzędu, najdroższe byłyby systemy kanalizacyjne w miejscowościach Gorenice, Zimnodół, Zedermanem i Troks, a ich realizacji nie przewiduje się wcześniej, niż za 10-20 lat.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

W Studium nr 20 nie uwzględniono zapisów – znajdujących się w jego wcześniejszych wersjach – odnoszących się do stref ochrony pośredniej dla ujęć wód podziemnych w Witeradowie, Podlesiu Rabsztyńskim, Braciejówce, Troksie, Kosmolowie oraz Zadolu Kosmolowskim oraz zakazów obowiązujących na ich terenie, a wynikających z decyzji ustanawiających strefy ochrony pośredniej. Nie uwzględniono ich również na rysunku studium. Zapisy takie znalazły się w projekcie Studium nr 20, jednakże zostały z niego usunięte w wyniku opinii złożonej przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie (RDOŚ w Krakowie) pismem z 30 lipca 2015 r. Wskazano w niej, że projekt zmiany studium może uzyskać opinię pozytywną pod warunkiem m.in. zweryfikowania i zaktualizowania informacji dotyczących stref ochronnych ujęć wody. W opinii podniesiono, że zapisy o strefach ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych w Witeradowie, Podlesiu Rabsztyńskim, Braciejówce, Troksie, Kosmolowie i Zadolu Kosmolowskim oraz o zakazach obowiązujących na terenach

tych stref – w sytuacji nieprzywołania aktów prawnych, którymi te strefy zostały utworzone – mogą być nieuzasadnione w związku z prawdopodobieństwem, że strefy te wygasły z końcem 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 297-298, 588-591)

W odpowiedzi na pytanie o działania Urzędu zmierzające do ustanowienia przez PWiK Sp. z o.o. stref ochronnych ujęć wody, których brak – po ich wygaśnięciu w 2010 i z końcem 2012 r. – wymusił ich nieuwzględnienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Studium nr 20), a w dalszej kolejności wymusi usunięcie odpowiednich zapisów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, Burmistrz wyjaśnił, że:

- ustalenia planów odzwierciedlają stan prawny terenu z czasu jego sporządzenia, a aktualny stan prawny będzie uwzględniany podczas opracowywania nowych planów;
- jeżeli strefy ochronne zostaną ponownie ustanowione, to zostaną uwzględnione w projektach nowych planów, niezależnie od zapisów studium;
- podmiotem właściwym do złożenia wniosku o ustanowienie strefy ochronnej ujęcia wody jest PWiK Sp. z o.o., który – w wydany przez Burmistrza zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków – został zobowiązany do zapewnienia należytej jakości dostarczanej wody;
- o tym, jaka strefa może być ustanowiona, decydują ustalenia szczegółowej dokumentacji (w tym dokumentacji hydrogeologicznej).

(dowód: akta kontroli str. 593, 597)

2.2. Obowiązujące w Gminie m.p.z.p. objęły swym zasięgiem cały obszar Gminy¹⁹. Uwzględniono w nich – w różnym zakresie – występujące na terenie gminy ujęcia wody, ich strefy ochronne oraz zapisy mające na celu ochronę jakości ujmowanej wody:

1) m.p.z.p. Gorenice – Zawada²⁰

Na terenie objętym planem znajduje się ujęcie wody w Gorenicach. W tekście planu, w § 5 odnoszącym się do zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ustalono m.in., że dla terenów położonych w obrębie bezpośredniej strefy ochrony ujęcia wód podziemnych w Gorenicach należy zachować warunki decyzji Starosty Olkuskiego z dnia 26 lipca 2010 r. Ponadto w § 49 planu wyznaczono tereny infrastruktury wodociągowej 1.W.1 i 1.W.2 z przeznaczeniem na obiekty i urządzenia magazynowania i czerpania wody.

Na rysunku planu ww. tereny zostały wyznaczone, w tym o symbolu 1.W.2, obejmujący ujęcie wody wraz z terenem ochrony bezpośredniej.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Decyzja Starosty Olkuskiego z dnia 26 lipca 2010 r., która została przywołana w planie, udzielała PWiK pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody podziemnej z ujęcia w Gorenicach. Decyzją nie ustanowiono żadnych stref ochrony. Strefa ochrony bezpośredniej dla tego ujęcia ustanowiona została decyzją Wojewody Małopolskiego z dnia 15 maja 2000 r., która obowiązywała do 28 lutego 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 132-133, 134-135, 136-140)

2) m.p.z.p. Kosmolów – Wiśliczka²¹

Na terenie objętym planem znajdują się ujęcia wody w Kosmolowie i Zadolu Kosmolowskim. W tekście planu w §, 5 odnoszącym się do zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ustalono m.in., że dla terenów położonych w obrębie bezpośredniej i pośredniej strefy ochrony ujęć wód podziemnych w Kosmolowie i Zadolu Kosmolowskim należy zachować warunki decyzji Wojewody Małopolskiego, ustanawiających te strefy.

¹⁹ Komunikat na stronie UMiG w Olkusu – <http://bip.malopolska.pl/umigolkusz/Article/get/id.729259.html>.

²⁰ Uchwała Nr VII/73/2011 Rady Miejskiej w Olkusu z dnia 15 marca 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gorenice – Zawada, zmieniona uchwałą Nr XXVI/370/2013 Rady Miejskiej w Olkusu z dnia 2 lipca 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gorenice – Zawada.

²¹ Uchwała Nr VII/74/2011 Rady Miejskiej w Olkusu z dnia 15 marca 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kosmolów – Wiśliczka, zmieniona uchwałą Nr VI/82/2015 Rady Miejskiej w Olkusu z dnia 5 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kosmolów – Wiśliczka.

Ponadto w § 40 planu wyznaczono tereny infrastruktury wodociągowej 1.W.1 i 1.W.2 z przeznaczeniem na obiekty i urządzenia magazynowania i czerpania wody.

Na rysunku planu ww. tereny zostały wyznaczone – wraz z granicami terenów ochrony pośredniej i ochrony bezpośredniej.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Przywołane w planie decyzje Wojewody Małopolskiego z 15 maja 2000 r. udzieliły PWiK pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód ze studni głębinowych w Kosmolowie i Zadolu Kosmolowskim, a także ustanowiły strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej dla obu ujęć. Termin obowiązywania udzielonych pozwoleń wodnoprawnych w obu decyzjach ustalono na 30 kwietnia 2010 r., natomiast strefy ochronne zostały ustanowione [...] *na czas eksploatacji ujęcia wody.*

(dowód: akta kontroli str. 141-144, 149-152)

3) m.p.z.p. Witeradów – Niesułowice²²

Na terenie objętym planem znajduje się ujęcie wody w Witeradowie. W tekście planu w § 19 ust. 2 wyznaczono tereny o symbolu 1W i 2W dla infrastruktury wodociągów wraz z I strefą ochronną (bezpośrednią) w granicach ogrodzenia. W obrębie tej strefy wprowadzono zakaz: przebywania ludzi niezatrudnionych przy produkcji wody, wykorzystania terenu na cele niezwiązane z produkcją wody, zamieszkiwania ludzi, rolniczego wykorzystania terenów i jego nawożenia, pobytu i pojenia bydła, kąpieli oraz urządzania ustępów niezapewniających szczelnego odprowadzania ścieków. Wprowadzono również nakaz przynajmniej dwukrotnego koszenia w ciągu roku roślinności łąkowej. W rozdziale 4 (§ 21), odnoszącym się do zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ustalono m.in., że dla ochrony ujęć wód obejmujących tereny 1W i 2W utrzymuje się II strefę ochronną, obejmującą tereny wokół ujęcia, w której obowiązują: 1) zakaz wprowadzania ścieków oraz wód spływających do gruntu, 2) zakaz używania nawozów naturalnych, 3) zakaz wypasania bydła, 4) zakaz składowania odpadów, śmieci i nieczystości, 5) zakaz realizacji nowej zabudowy.

Na rysunku planu wyznaczono tereny 1W i 2W wraz z granicami II strefy ochronnej ujęcia wody.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Strefa ochronna ujęcia źródeł jurajskich w Witeradowie ustanowiona została decyzją Starosty Olkuskiego z 20 lipca 2001 r. W skład strefy wchodził teren ochrony bezpośredniej o wymiarach 20 x 30 m oraz teren ochrony pośredniej – wewnętrzny i zewnętrzny.

(dowód: akta kontroli str. 157-160)

4) m.p.z.p. Podlesie Rabsztyńskie – Troks – Braciejówka²³

Na terenie objętym planem znajdują się ujęcia wody w Podlesiu Rabsztyńskim, Troksie i Braciejówce. W treści planu w § 28 ust. 2 wyznaczono teren o symbolu W dla infrastruktury wodociągów. W § 38 wskazano, że *na terenie obszaru planu występują tereny ochrony pośredniej dla ujęć wód podziemnych w Troksie i Braciejówce oraz Podlesiu Rabsztyńskim, dla których obowiązują ustalenia Wojewody Małopolskiego.* Ustalenia te zostały w planie przytoczone.

Na rysunku planu zostały wyznaczone tereny infrastruktury technicznej wodociągów (symbol **W**) wraz z granicami dwóch terenów ochrony pośredniej – jednego dla ujęcia w Podlesiu Rabsztyńskim i jednego (wspólnego) dla ujęć w Troksie i Braciejówce.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Przywołane w planie ustalenia Wojewody Małopolskiego to dwie decyzje z 15 maja 2000 r., udzielające PWiK pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód ze studni głębinowych w Troksie i Braciejówce oraz w Podlesiu Rabsztyńskim, a także ustanawiające strefy ochrony pośredniej i pośredniej dla tych ujęć. Termin obowiązywania udzielonych pozwoleń wodnoprawnych dla ujęcia w Troksie ustalono na 31 grudnia 2004 r., a dla ujęcia w Braciejówce

²² Uchwała Nr XI/134/2011 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 25 października 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Witeradów – Niesułowice.

²³ Uchwała Nr XIII/169/2011 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Podlesie Rabsztyńskie – Troks – Braciejówka.

i Podlesiu Rabsztyńskim – na 30 kwietnia 2010 r. Z kolei strefy ochronne dla ujęć w Troksie i Braciejówce zostały ustanowione [...] *na czas eksploatacji ujęć wody*, natomiast w decyzji dla ujęcia w Podlesiu Rabsztyńskim nie zamieszczono takiego postanowienia – termin jej obowiązywania, w tym w zakresie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody, to 30 kwietnia 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 113-116, 124-127)

5) m.p.z.p. zachodniej części dzielnicy północnej i zachodniej dzielnicy przemysłowej Olkusza²⁴

Na terenie objętym planem znajduje się ujęcie wód dołowych odpompowywanych z Kopalni „Olkusz-Pomorzany” (szyb „Bronisław”) – główne źródło zaopatrzenia rejonu olkuskiego w wodę pitną. W tekście planu w § 11 ustalono m.in. przeznaczenie terenów SUW (stacja uzdatniania wody) i MOŚ (miejska oczyszczalnia ścieków). W § 39 ustalono zasady zaopatrzenia w wodę (*Źródłem zaopatrzenia przedmiotowego terenu w wodę jest ujęcie wód kopalnianych, pochodzących z odwodnienia wyrobisk górniczych rud cynkowo-olowiowych [...]*), a w § 40 – zasady odprowadzania ścieków komunalnych.

Na rysunku planu wyznaczono tereny SUW i MOŚ.

W planie nie ujęto postanowień decyzji Wojewody Katowickiego z dnia 4 czerwca 1997 r., ustanawiającej teren ochrony bezpośredniej dla ujęcia wody podziemnej z Kopalni „Olkusz-Pomorzany”.

(dowód: akta kontroli str. 99-100, 588-591)

2.3. Uchwałą Nr XII/209/2015 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 22 grudnia 2015 r. przyjęto zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olkusz – wprowadzonego uchwałą Nr XXXIV/279/97 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 27 lutego 1997 r. wraz ze zmianami – dla obszaru zmiany nr 20, położonego w granicach administracyjnych Miasta i Gminy Olkusz. Zmianę tę określono jako *Studium nr 20*.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

W związku ze sporządzaniem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Olkusz (Studium nr 20) Burmistrz wystąpił do uprawnionych organów o opinie dotyczące rozwiązań przyjętych w projekcie studium (wraz z prognozą oddziaływania na środowisko), w tym do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach (RZGW w Gliwicach) i Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (MPWIS) oraz do RDOŚ w Krakowie. P.o. Dyrektor RZGW w Gliwicach nie wniósł żadnych uwag do projektu studium, a MPWIS nie przedstawił swojego stanowiska. Opinia RDOŚ w Krakowie została przedstawiona w pkt 2.1.1. wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 291-332)

M.p.z.p. obszarów, na których zlokalizowane są ujęcia wód podziemnych, zostały uchwalone:

- w 2004 r. – m.p.z.p. zachodniej części dzielnicy północnej i zachodniej dzielnicy przemysłowej Olkusza;
- w 2011 r. – m.p.z.p.: Gorenice – Zawada, Kosmolów – Wiśliczka, Witeradów – Niesułowice i Podlesie Rabsztyńskie – Troks – Braciejówka.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Proces opiniowania i uzgadniania projektu m.p.z.p. z Dyrektorem RZGW w Gliwicach i RDOŚ w Krakowie²⁵ – na przykładzie m.p.z.p. Kosmolów – Wiśliczka (wraz z prognozą oddziaływania na środowisko), uchwalonego przez Radę Miejską w Olkuszu w dniu 15 marca 2011 r. – przebiegał następująco:

²⁴ Uchwała Nr XXX/336/2004 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 29 września 2004 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachodniej części dzielnicy północnej i zachodniej dzielnicy przemysłowej Olkusza, zmieniona uchwałami Rady Miejskiej w Olkuszu: Nr LI/675/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. i Nr IX/104/2011 z dnia 14 czerwca 2011 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zachodniej części dzielnicy północnej i zachodniej dzielnicy przemysłowej Olkusza.

²⁵ W ówczesnym stanie prawnym projekt m.p.z.p. nie wymagał opinii właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

- Postanowieniem z 4 sierpnia 2010 r. Dyrektor RZGW w Gliwicach uzgodnił projekt m.p.z.p. Kosmolów – Wiśliczka m.in. z uwagą, że w planie należy uwzględnić dwie decyzje ustanawiające strefy ochronne dla ujęć w Kosmolowie i Zadolu Kosmolowskim. W uzasadnieniu Dyrektor RZGW podniósł, że [...] w związku z tym, iż decyzje administracyjne nie są aktem prawa miejscowego (nie są publikowane), celowym jest wskazanie zakazów obowiązujących w zasięgu stref, stosownie do art. 73 Prawo ochrony środowiska [...] oraz art. 15 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [...].
(dowód: akta kontroli str. 333-336, 341-342, 350-364)
- Pismem z 30 lipca 2010 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie zaopiniował projekt m.p.z.p. Kosmolów – Wiśliczka. W opinii nie odniesiono się do kwestii stref ochronnych ujęć wody.
(dowód: akta kontroli str. 334-336, 341-342, 350-364)

2.4. W okresie 2013 – I kw. 2016 w Urzędzie przeprowadzono 34 postępowania zakończone wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia, o których mowa w art. 71 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie²⁶, w tym 4 – po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko. Żadne z przedsięwzięć, dla których wydano decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, nie są/nie będą zlokalizowane na wygasłych terenach ochrony pośredniej ujęć wody.

(dowód: akta kontroli str. 212, 213-217, 218-224, 225-244)

2.5. Stopień skanalizowania Gminy Olkusz na koniec 2015 r. wynosił 70,0%²⁷. Skanalizowane są tylko dwie miejscowości z terenu Gminy – miasto Olkusz (wskaźnik 94,3%) oraz sołectwo Witeradów (wskaźnik 72,8%). Dla pozostałych 19 sołectw Gminy Olkusz wskaźnik ten wynosi 0%, w tym dla Braciejówki, Gorenic, Kosmolowa, Podlesia Rabsztyńskiego, Troksa i Zadola Kosmolowskiego, tj. miejscowości, w których zlokalizowane są ujęcia wód podziemnych.

Równocześnie stopień zwodociągowania Gminy wynosi 100%.

(dowód: akta kontroli str. 169, 170)

Stopniowy wzrost stopnia skanalizowania Gminy jest rezultatem realizacji przez PWiK projektu pn. „Porządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni Białej Przemszy na terenach gmin: Olkusz, Bukowno, Bolesław, Klucze – etap I” o wartości 206,9 mln zł (wg stanu na koniec 2015 r.), w którego zakres rzeczowy wchodziła m.in. budowa 66,2 km sieci kanalizacji sanitarnej, przebudowa oczyszczalni ścieków w Olkuszu i zakup specjalistycznego sprzętu dla zapewnienia właściwej eksploatacji sieci wodociągowo-kanalizacyjnej²⁸.

2.6. W Urzędzie prowadzona jest – stosownie do wymogu art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona jest w formie elektronicznej, a zbiorników bezodpływowych – w formie papierowej, jako zbiór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi²⁹, składanych przez właścicieli nieruchomości. W deklaracjach przewidziano miejsce na wskazanie sposobu zbierania nieczystości ciekłych, tj. wyposażenie nieruchomości w: kanalizację sanitarną, zbiornik szambo (z określeniem pojemności w m³) lub przydomową oczyszczalnię ścieków (z określeniem przepustowości w m³/d). Innych informacji w zakresie gospodarowania nieczystościami deklaracje nie przewidywały/zawierały.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Wymagania w zakresie częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości określone zostały w rozdziale IV *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Olkusz*³⁰. Ustalono w nim m.in., że opróżnianie zbior-

²⁶ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353).

²⁷ Na koniec 2013 r. – 65,6%, na koniec 2014 r. – 67,2%.

²⁸ http://pwik.olkusz.pl/ftp/biuletyn_XI.pdf. Realizację projektu rozpoczęto w 2008 r., a w 2011 r. PWiK podpisał umowę z NFOSiGW na jego dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013.

²⁹ Wprowadzonej uchwałą Nr XXV/365/2013 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 13 czerwca 2013 r., a wcześniej – uchwałą Nr XXI/302/2012 z dnia 18 grudnia 2012 r. (<http://bip.malopolska.pl/umigolkusz/Article/get/id.675247.html>).

³⁰ Wprowadzonego uchwałą Nr XXI/300/2012 Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 18 grudnia 2012 r.

ników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych odbywa się na podstawie zamówienia właściciela nieruchomości złożonego do podmiotu uprawnionego, z którym podpisał stosowną umowę, oraz że właściciele nieruchomości obowiązani są do pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości w sposób systematyczny – co najmniej raz na kwartał – nie dopuszczając do przepełnienia się urządzeń do gromadzenia nieczystości ciekłych.
(dowód: akta kontroli str. 171-178)

Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami Komunalnymi Urzędu oświadczył w tej kwestii m.in., że:

- deklaracje zostały złożone niemal w 100% nieruchomości zamieszkałych;
- w 2014 roku rozpoczęto przekształcanie danych z deklaracji na wersję elektroniczną, wprowadzając je do odpowiedniego modułu programu służącego m.in. do ewidencji opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi; wprowadzono ponad 1300 zbiorników bezodpływowych z liczby ok. 4300 zlokalizowanych na terenie Gminy;
- pojawiające się błędy w funkcjonowaniu programu oraz planowane w 2016 r. wdrożenie nowego wstrzymały dalsze wprowadzanie danych.

(dowód: akta kontroli str. 179)

Przedłożona do kontroli elektroniczna ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków zawierała 266 pozycji, a zbiorników bezodpływowych – 1320 pozycji (z danymi dotyczącymi pojemności zbiornika).

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

2.7. Według danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami Komunalnymi Urzędu na terenach wygasłych stref ochrony pośredniej ujęć wody³¹ funkcjonowało 735 zbiorników bezodpływowych oraz 25 przydomowych oczyszczalni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 98)

Według stanu na koniec 2015 r. z kanalizacji sanitarnej korzystało 70,0% mieszkańców Gminy, ze zbiorników bezodpływowych – 27,9%, a z przydomowych oczyszczalni ścieków – 2,1%.

(dowód: akta kontroli str. 170)

Urząd nie dysponuje danymi dot. nieruchomości na terenach wygasłych stref ochronnych pozbawionych urządzeń kanalizacyjnych. Z danych deklarowanych w odniesieniu do liczby ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej, zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków wynika, że wszystkie zamieszkałe nieruchomości dysponują którymś z wymienionych sposobów odprowadzania ścieków sanitarnych.

(dowód: akta kontroli str. 98, 170)

2.8. Po wydarzeniach z dnia 8 lutego 2016 r., tj. ujawnienia zanieczyszczenia mikrobiologicznego w wodzie surowej i uzdatnionej na Stacji Uzdatniania Wody w Olkuszu, PWiK zwrócił się z pismem do Burmistrza w sprawie kontroli zbiorników bezodpływowych, w którym poinformował m.in., że:

- od czerwca 2015 r. PWiK dysponuje nową stacją zlewną do przyjmowania nieczystości ciekłych,
- PWiK prowadzi bieżący monitoring dowożonych nieczystości ciekłych, umożliwiający kontrolę wykonywania obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych,
- analiza raportów ze stacji zlewnej wskazuje, że opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez właścicieli nieruchomości odbywa się z niewłaściwą częstotliwością lub zbiorniki te są w ogóle nieopróżniane;
- obszar Gminy położony jest w zasięgu leja depresji związanego z działalnością górnictwem, co sprawia, że niekontrolowane zrzuty nieczystości ciekłych oraz nieopróżnianie zbiorników bezodpływowych z wymaganą częstotliwością stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia wód gruntowych, a co za tym idzie – wody surowej, która jest uzdatniana przez PWiK.

³¹ W sołectwach Braciejówka, Kosmolów, Podlesie Rabsztyńskie, Troks i Zadole Kosmolowskie.

Pismo zakończono wezwaniem o podjęcie współdziałania w zakresie kontroli właścicieli nieruchomości w tym obszarze.

(dowód: akta kontroli str. 515-516)

W odpowiedzi Burmistrz zwrócił się do PWiK o przekazanie danych (od czerwca 2015 r.) dot. nieruchomości położonych w obrębie aglomeracji Olkusz, których ścieki dowożone są do oczyszczalni, w tym danych na temat zużycia wody na tych nieruchomościach – jako podstawy podjęcia przez Straż Miejską działań kontrolnych w stosunku do tych właścicieli nieruchomości, którzy uchylają się od obowiązków związanych z odprowadzaniem nieczystości ciekłych.

(dowód: akta kontroli str. 517)

W konsekwencji otrzymywanych z PWiK informacji nt. zużycia wody przy jednoczesnym nieodprowadzaniu ścieków, Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami Komunalnymi Urzędu zaczął od marca 2016 r. przekazywać do Straży Miejskiej wykazy posesji przeznaczonych do kontroli gospodarki ściekowej. W okresie od 3 marca do 10 maja 2016 r. sporządzono 11 takich wykazów z łączną liczbą 276 posesji do kontroli. Według stanu na 23 maja 2016 r. Straż Miejska skontrolowała 241 posesji³². W 191 przypadkach właściciele posesji udokumentowali rachunkiem odprowadzenie nieczystości ciekłych, w 17 przypadkach stwierdzono przyłączenie posesji do kanalizacji sanitarnej, w 9 – nie zastano właścicieli, w 5 – nałożono mandaty karne za niewykonywanie obowiązku wymienionego w art. 5 ust. 1 pkt 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, tj. pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy, na łączną kwotę 400 zł, a w 1 – właściciel odmówił przyjęcia mandatu (zapowiedziano wnioski do sądu).

(dowód: akta kontroli str. 511, 512-514)

Po zainicjowaniu kontroli gospodarki ściekowej wśród właścicieli nieruchomości nastąpił wzrost ilości nieczystości ciekłych wprowadzonych na stację zlewną PWiK w I kw. 2016 r. – o 31,8% w stosunku do analogicznego okresu w roku 2015. W relacji „marzec do marca” wskaźnik ten wyniósł 43,0%.

(dowód: akta kontroli str. 519)

Z ww. 276 posesji wyznaczonych do kontroli w zakresie gospodarki ściekowej 225 (81,5%) to nieruchomości położone w aglomeracji Olkusz (m. Olkusz, Witeradów, Żurada). Pozostałe 51 posesji to nieruchomości położone w Gorenicach. Do czasu kontroli NIK nie wytypowano do kontroli żadnej z posesji w pozostałych sołectwach Gminy, w tym w Braciejówce, Kosmolowie, Podlesiu Rabsztyńskim, Troksie i Zadolu Kosmolowskim, tj. w miejscowościach, w których zlokalizowane są ujęcia wód podziemnych.

(dowód: akta kontroli str. 511)

Burmistrz wyjaśnił, że docelowo kontrolami w zakresie gospodarki ściekowej objęte będą wszystkie sołectwa Gminy, a spoza aglomeracji Olkusz wytypowano już do kontroli nieruchomości w miejscowości Gorenice. Dodał, że zakres podejmowanych kontroli dostosowany jest do możliwości kadrowych Straży Miejskiej, a ich przeprowadzenie w pierwszej kolejności w obrębie aglomeracji związane było z kończącą się we wrześniu 2016 r. realizacją projektu pn. „Porządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni Białej Przemyszy na terenach gmin: Olkusz, Bukowno, Bolesław, Klucze – etap I” i związanym z tym obowiązkiem włączania się nieruchomości do nowej kanalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 593, 597-598)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że – stosownie do art. 9u ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (w związku z art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy) – sprawowanie kontroli w zakresie częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych należy do obowiązków burmistrza. Podkreślić należy, że kontrole te winny mieć charakter rutynowy, a nie być motywowane wyłącznie sytuacjami nadzwyczajnymi, w rodzaju zanieczyszczenia ujęcia wody czy też zakończenia realizacji projektu inwestycyjnego.

³² W tym w 18 przypadkach odstąpiono od kontroli z powodu: nieoddania budynku do użytkowania (zużycie wody związane z procesem budowlanym), niezamieszkiwania posesji lub wyburzenia budynku (1 przypadek).

2.9. Pismem z 2 marca 2016 r. PWiK poinformował Burmistrza o wystąpieniu okoliczności mogących spowodować pogorszenie jakości wody pitnej w Podlesiu Rabsztyńskim – obecność 1 jtk/100 ml kolonii bakterii grupy coli. W konsekwencji uruchomiono na tym ujęciu działania zapobiegawcze – uzdatnianie wody poprzez jej ciągle chlorowanie.

(dowód: akta kontroli str. 547-549)

2.10. W okresie objętym kontrolą w Gminie nie podejmowano działań w celu identyfikowania nieczynnych studni na wygasłych terenach ochrony pośredniej ujęć wody. Dane dot. liczby takich studni (22) Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami Komunalnymi Urzędu oparł na inwentaryzacji studni z 1997 r.

(dowód: akta kontroli str. 98)

Stosownie do przepisu art. 54 ust. 6 ustawy Prawo wodne wniosek o zlikwidowanie nieczynnych studni (na swój koszt) na terenie ochrony pośredniej może złożyć właściciel ujęcia wody, a organem właściwym do nałożenia takiego obowiązku na właścicieli gruntów położonych w takim terenie jest organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

2.11. W okresie objętym kontrolą Gmina nie zidentyfikowała ognisk zanieczyszczenia wody na wygasłych terenach ochrony pośredniej.

(dowód: akta kontroli str. 98)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W § 5 m.p.z.p. Gorenice – Zawada ustalono m.in., że dla terenów położonych w obrębie bezpośredniej strefy ochrony ujęć wód podziemnych w Gorenicach należy zachować warunki decyzji Starosty Olkuskiego z dnia 26 lipca 2010 r. W tekście planu warunki tej decyzji nie zostały przywołane. Ww. decyzja Starosty Olkuskiego udzielała PWiK pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody podziemnej z ujęcia w Gorenicach, natomiast nie ustanowiono w niej żadnych stref ochrony. Strefę ochrony bezpośredniej dla tego ujęcia ustanowiono decyzją Wojewody Małopolskiego z dnia 15 maja 2000 r., która obowiązywała do 28 lutego 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 132-133, 136-140, 588-591)

W odpowiedzi na pytanie, dlaczego w m.p.z.p. Gorenice – Zawada wskazano, że dla terenów położonych w obrębie bezpośredniej strefy ochrony wód podziemnych należy zachować warunki decyzji Starosty Olkuskiego z 26 lipca 2010 r., skoro w tej decyzji nie ustalono takiej strefy, Burmistrz wyjaśnił, że decyzja Starosty Olkuskiego z dnia 26 lipca 2010 r. stwierdzała wygaśnięcie decyzji Wojewody Małopolskiego z 15 maja 2000 r., która ustanowiła strefę ochronną dla ujęcia w Gorenicach. Podniósł, że określenie w planie miejscowym strefy bezpośredniej wynikało z chęci zasygnalizowania potrzeby ochrony ujęcia wody, a oparto się na jedyne w tym czasie występujących przesłankach, tj. faktycznym użytkowaniu terenu oraz decyzji z 26 lipca 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 592, 595)

Nieuwzględnienie w m.p.z.p. Gorenice – Zawada zapisów decyzji ustanawiającej strefę ochronną ujęcia wody stanowi naruszenie art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, stosownie do którego w planie miejscowym określa się obowiązkowo granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów, a także art. 73 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z ustanowienia stref ochronnych ujęć wód.

2. W § 5 m.p.z.p. Kosmolów – Wiśliczka ustalono m.in., że dla terenów położonych w obrębie bezpośredniej i pośredniej strefy ochrony ujęć wód podziemnych w Kosmolowie i Zadolu Kosmolowskim należy zachować warunki decyzji Wojewody Małopolskiego, ustanawiających te strefy. Było to rezultatem uzgodnień z Dyrektorem RZGW w Gliwicach, który wskazał, że decyzje administracyjne nie są aktami prawa miejscowego, i jako takie – nie są publikowane, w związku z czym celowym byłoby wskazanie w planie zakazów obowiązujących w zasięgu stref ochronnych. Według wykazu uzgodnień m.p.z.p. Kosmolów – Wiśliczka uwaga ta została uwzględniona. W rzeczywistości tak się nie stało, ponieważ w m.p.z.p.

Kosmolów – Wiśliczka przytoczono jedynie daty i znaki dwóch decyzji Wojewody Małopolskiego – bez wskazania zakazów obowiązujących w zasięgu stref.

(dowód: akta kontroli str. 334-336, 350-364, 588-591)

Burmistrz wyjaśnił, że właściwym wydaje się pokazanie granic stref ochronnych na rysunku planu i przywołanie informacji o dokumencie, który je ustanowił w części tekstowej. Zaznaczył, że przedmiotowe decyzje Wojewody Małopolskiego stanowią akt prawa miejscowego i funkcjonują w obrocie prawnym niezależnie od obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego.

(dowód: akta kontroli str. 592, 596)

Wymienione decyzje Wojewody Małopolskiego nie były aktami prawa miejscowego – zostały wydane przed wprowadzeniem takiej formy ustanawiania stref ochronnych. Takimi aktami były uchwały rady powiatu lub rozporządzenia wojewody w sprawie ustanowienia stref ochronnych (w okresie 1 października 2001 r. – 31 grudnia 2001 r.), a od 1 stycznia 2002 r. – rozporządzenia dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

Należy również zauważyć, że np. w m.p.z.p. Podlesie Rabsztyńskie – Troks – Braciejówka postąpiono odmiennie, przytoczono w nich bowiem ustalenia dwóch decyzji Wojewody Małopolskiego ustanawiających strefy ochronne.

Stosownie do art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w planie miejscowym określa się obowiązkowo granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów, a art. 73 ust. 1 pkt 3 Prawa ochrony środowiska stanowi m.in., że w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z ustanowienia stref ochronnych ujęć wód.

3. W m.p.z.p. Witeradów – Niesułowice wprowadzono pojęcia I i II strefy ochronnej, podczas gdy w decyzji Starosty Olkuskiego ustanawiającej strefę była mowa o terenie ochrony bezpośredniej i pośredniej (z podziałem tego ostatniego na wewnętrzny i zewnętrzny). W obydwu dokumentach odmiennie też sformułowano nakazy, zakazy i ograniczenia w użytkowaniu poszczególnych terenów.

(dowód: akta kontroli str. 592, 596)

Burmistrz wyjaśnił, że użycie w planie określeń strefa I i strefa II nie jest błędem i pozwala na identyfikację, o którą strefę chodzi. W tekście planu znajduje się uszczegółowienie, z którego jednoznacznie wynika, że strefa I jest strefą bezpośrednią. Podkreślił też, że brak jest uregulowań ustalających sposób uwzględniania w planie miejscowym stref ochronnych i użytych w związku z tym określeń i oznaczeń.

(dowód: akta kontroli str. 592, 596)

W ocenie NIK cyt. przepisy art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i art. 73 ust. 1 pkt 3 Prawa ochrony środowiska wskazują, że ustalenia m.p.z.p. w zakresie stref ochronnych ujęć wody winny być tożsame z ustaleniami decyzji ustanawiających te strefy, uniemożliwiając w ten sposób powstanie wszelkich wątpliwości interpretacyjnych.

4. W m.p.z.p. Podlesie Rabsztyńskie – Troks – Braciejówka uwzględniono tereny ochrony pośredniej dla ujęcia wody w Podlesiu Rabsztyńskim, podczas gdy decyzja ustanawiająca tę strefę utraciła ważność ponad 1,5 roku przed uchwaleniem planu.

(dowód: akta kontroli str. 588-591)

Burmistrz wyjaśnił, że prace nad przedmiotowym planem rozpoczęły się w 2006 r., kiedy obowiązywała decyzja Wojewody Małopolskiego z dnia 15 maja 2000 r. Decyzja wygasła po etapie opiniowania i uzgodnień projektu planu z właściwymi organami, a na etapie wyłożenia nie wpłynęły w tym zakresie żadne uwagi.

(dowód: akta kontroli str. 593, 597)

W ocenie NIK wcześniejsze przeprowadzenie opiniowania i uzgodnień projektu m.p.z.p. nie zwalnia burmistrza, jako organu odpowiedzialnego za przygotowanie projektu tego dokumentu, od uaktualnienia danych w nim zawartych.

5. W m.p.z.p. zachodniej części dzielnicy północnej i zachodniej dzielnicy przemysłowej Olkusza nie ujęto postanowień decyzji Wojewody Katowickiego z dnia 4 czerwca 1997 r., ustanawiającej teren ochrony bezpośredniej dla ujęcia wody podziemnej z Kopalni „Olkusz-Pomorzany”.

(dowód: akta kontroli str. 99-100, 588-591)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że:

- ujęcie wody podziemnej z kopalni „Olkusz-Pomorzany” znajduje się na terenie będącym własnością ZGH „Bolesław” SA w Bukownie, który jest właścicielem ujęcia (właściciel terenu jest jednocześnie właścicielem ujęcia i wnioskodawcą w sprawie ustalenia terenu ochrony bezpośredniej);
- strefa bezpośrednia to teren ogrodzony, więc nie występowało niebezpieczeństwo wynikające z wpływu czynników zewnętrznych zagrażających tej ochronie;
- nieuwzględnienie w ustaleniach planu ustaleń decyzji Wojewody Katowickiego nie miało zatem wpływu na przestrzeganie jej ustaleń.

(dowód: akta kontroli str. 592-595)

Nieuwzględnienie w m.p.z.p. zachodniej części dzielnicy północnej i zachodniej dzielnicy przemysłowej Olkusza zapisów decyzji ustanawiającej strefę ochronną ujęcia wody stanowi naruszenie cytowanych art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 73 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Ocena cząstkowa

Pozytywnie ocenić należy fakt, że ujęcia wody, których właścicielem/użytkownikiem jest PWiK, zostały uwzględnione w dokumentach planistycznych Gminy (studium, m.p.z.p.). Problemem jest jednak brak formalnie obowiązujących stref ochronnych wszystkich ujęć, co m.in. doprowadziło do usunięcia zapisów dotyczących tych stref ze Studium nr 20. Z drugiej strony utrzymywanie w m.p.z.p. zapisów o strefach ochronnych ujęć wody, formalnie nieistniejących od początku 2013 r. (a w dwóch przypadkach jeszcze dłużej), nie znajduje legalnego uzasadnienia.

Oczywistym jest, że podmiotem właściwym do złożenia wniosku w celu ustalenia stref ochronnych jest – stosownie do art. 58 ust. 1 ustawy Prawo wodne – właściciel ujęcia, niemniej zdaniem NIK Gmina nie podjęła wystarczających działań w celu zmiany tego stanu, czy to z pozycji większościowego udziałowca PWiK, czy też organu wydającego zezwolenie na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, jak również odpowiedzialnego za gospodarkę wodną i ochronę środowiska w gminie.

Powtarzające się incydenty z przekroczeniami norm w zakresie parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych wody na ujęciach w pełni uzasadniają podjęcie działań dla ustanowienia stref ochronnych ujęć wody i, co ważniejsze, egzekwowania nakazów, zakazów i ograniczeń związanych z tymi strefami.

Zgodnie z wymaganiami w Urzędzie prowadzona jest ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, chociaż papierowa forma ewidencji zbiorników bezodpływowych, tj. zbiór deklaracji dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi, składanych przez właścicieli nieruchomości – może rodzić obawy o możliwość efektywnego wykorzystania tego instrumentu kontrolnego.

Pomimo faktu, że bilanse pobieranej wody i odprowadzanych ścieków przez użytkowników zbiorników bezodpływowych uzasadniały podejrzenie o masowym wprowadzaniu nieczystości płynnych do gruntu, stosowne kontrole gospodarki ściekowej podjęto dopiero od marca 2016 r. Winno się to przyczynić do ograniczenia tego procederu, o czym może świadczyć wzrost ilości nieczystości ciekłych wprowadzonych na stację zlewną PWiK.

3. Informowanie konsumentów o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2013-2015 Gmina nie otrzymywała od PPIS w Olkuszu³³ okresowych ocen jakości wody. Jedyną taką ocenę – za okres 8-18 lutego 2016 r. – PPIS w Olkuszu przekazał Burmistrzowi pismem z 19 lutego 2016 r. W ocenie tej PPIS w Olkuszu stwierdził przydatność wody z wodociągu SUW Olkusz do spożycia przez ludzi, a tym samym nie zawarł w niej informacji koniecznych do podjęcia działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości, o jakich mowa w § 19 ust. 3 rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2015 r.³⁴

(dowód: akta kontroli str. 472-486, 487-500, 501-503)

3.2. W latach 2014-2015 Gmina otrzymała od PPIS w Olkuszu dwie obszarowe oceny jakości wody – pismem z 10 czerwca 2014 r. za rok 2013 oraz pismem z 12 czerwca 2015 r. za rok 2014. Oceny te dotyczyły obszaru zaopatrzenia ludności w wodę (§ 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2007 r.³⁵) i obszaru gminy (§ 17 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia), natomiast brak było ocen dla obszaru powiatu (§ 17 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia), które – zgodnie z § 17 ust. 5 – również powinny być przekazywane do wiadomości Burmistrza. W ocenach dla całej gminy, jak i poszczególnych ujęć, każdorazowo stwierdzano przydatność wody do spożycia przez ludzi. Nie zawarto w nich niektórych informacji wymaganych na podstawie § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2007 r., np. w ocenie dla obszaru Gminy nie zamieszczono wykazu producentów wody zaopatrujących ludność (§ 17 ust. 2 pkt 1) i informacji o wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów (§ 17 ust. 2 pkt 2 lit. a). W ocenach dotyczących obszaru zaopatrzenia ludności w wodę³⁶ również brakowało tych informacji.

(dowód: akta kontroli str. 472-486, 487-500)

3.3. Burmistrz informował mieszkańców o jakości wody w cyklu półrocznym – za I i II półrocze danego roku. Ogłoszenia Burmistrza publikowane były w Przeglądzie Olkuskim³⁷. Ogłoszenie za II półrocze 2015 r. zostało opublikowane na stronach BIP Urzędu w dniu 3 lutego 2016 r.³⁸ We wszystkich ogłoszeniach informowano, że jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w gminach: Olkusz, Bukowno, Bolesław i Klucze spełniała wymogi rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2007 r. (w ostatnim ogłoszeniu – rozporządzenia w sprawie jakości wody z 2015 r.), co było zgodne z ocenami PPIS w Olkuszu.

(dowód: akta kontroli, str. 504-510)

3.4. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły wnioski, w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej, o udostępnienie informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia.

(dowód: akta kontroli, str. 245)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki w badanym obszarze.

³³ Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olkuszu.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1989).

³⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm.) – obowiązywało do 27 listopada 2015 r.

³⁶ W opracowaniach PPIS w Olkuszu nie używano określenia „ocena obszaru zaopatrzenia w wodę” – stosowany tytuł to „Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia z wodociągu sieciowego/lokalnego: [nazwa wodociągu]”.

³⁷ Bezpłatny tygodnik informacyjny Powiatu Olkuskiego.

³⁸ <http://bip.malopolska.pl/umigolkusz/Article/get/id,1164539.html>.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁹, wnosi o:

- 1) podjęcie działań, których efektem byłoby złożenie przez PWiK wniosków o ustanowienie stref ochronnych dla wszystkich ujęć wody;
- 2) uwzględnianie w dokumentach planistycznych Gminy wszystkich ograniczeń wynikających z ustanowienia stref ochronnych ujęć wody – w przypadku ustanowienia takich stref;
- 3) kontynuowanie kontroli właściwej częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych przez właścicieli posesji niepodłączonych do kanalizacji sanitarnej, w tym w sołectwach, w których zlokalizowane są ujęcia wody podziemnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmniejszonego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 29 czerwca 2016 r.

Kontroler

Piotr Smyrak
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Jan Kosiniak
Wicedyrektor

³⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r., poz. 677.